

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

**РЕЗУЛТАТИ ОТ МОНИТОРИНГА НА ТРАНСМИСИВНИТЕ
СПОНГИФОРМНИ ЕНЦЕФАЛОПАТИИ (ТСЕ) В ЕС ПРЕЗ 2012 Г
(REPORT TSE 2012)- ЗАЩО ИЗСЛЕДВАНИТЕ ГОВЕДА В БЪЛГАРИЯ
СА НА МНОГО ПО-НИСКА ВЪЗРАСТ ОТКОЛКОТО В ДРУГИ 25
ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ?**

**СПОНГИФОРМНА ЕНЦЕФАЛОПАТИЯ ПО ГОВЕДАТА –
ЛУДА КРАВА (СЕГ)**

Проф. д-р Бойко Ликов

През 2012 г в 28 държави членки са изследвани 795 332 говеда, от които само 18 са положителни за СЕГ. Всички положителни проби са изследвани и чрез дискриминационен тест. Потвърдени са 11 случая на класическа форма, един атипичен случай на Н-type-ТСЕ и 6 атипични случая на L-type-ТСЕ. В това число са изследвани 1 037 397 рискови животни (умрели, заклани по необходимост или показали клиника преди клане), 3 757 089 здрави животни за клане, 101 по епизоотологични показатели и 745 установени чрез пасивен надзор. Всички положителни случаи са от активен мониторинг.

През 2012 г СЕГ е установена в 6 държави членки: Испания – 6 случая, 3 класическа форма на СЕГ и 3 атипична (2 L-BSE и 1 Н-BSE) , по 3 в Полша (2 L-BSE и 1 класическа), Ирландия (3 класическа) и Обединеното кралство (2 класическа и 1 L-BSE), Португалия - 2 класическа и един във Франция – L-BSE. От 2001 до 2012 г в държавите членки са установени 7 832 атипични случая, от които на дискриминационен тест са подложени 452 щам- 379 (84%) са класическа форма на

СЕГ по говедата , 30 (7%/) са Н-BSE и 43 (10%) са L-BSE. **Не е установена СЕГ** в Белгия, **България**, Чехия, Дания, Германия, Естония, Гърция, Хърватска, Италия, Кипър Латвия, Литва, Люксембург, Унгария, Малта, Холандия, Австрия, Румъния, Словения, Словакия, Финландия, Швеция и Норвегия. **В сравнение с 2011 г броят на положителните случаи намалява с 36%, а на превалентността с 15%.** От януари 2005 г е задължително да се провежда дискриминационен тест за ТСЕ по говедата и скрейпи по овцете (тестовите имуноблотинг и хистохимия). Съгласно Решение 2009/719/ЕС през 2012 г, 25 държави членки (без България Румъния и Хърватска) започват да изследват здрави говеда за клане на възраст над 72 месеца. **България продължава да изследва тази категория животни над 30 месеца.**

На активен мониторинг подлежат умрелите говеда, закланите при необходимост говеда, показали клинични признаци преди клане, здрави говеда предназначени за клане и говеда ликвидирани във връзка със случай на ТСЕ. **Първите три групи говеда са т.нар. рискови животни. През 2012 г в България са изследвани 16 007 здрави говеда, 3 764 заклани по необходимост, 1 014 умрели и 7 показали клинични признаци преди клане. Резултатите са отрицателни.** При популация от 346 700 възрастни говеда у нас са изследвани 4 785 рискови говеда (1,38 % от популацията) и 16 007 здрави животни за клане (4,62% от популацията). За сравнение в Гърция са изследвани 0,83% от рисковите животни и 3,6% от здравите за клане. Тези данни показват, че България има малко по-добро обхващане на възприемчивата популация от Гърция. Обаче в Гърция изследват здрави заклани говеда над 72 месеца, а в България над 30 месеца. Освен това в тази страна през 2001 г бе установен един случай на СЕГ при говеда.

От рисковите говеда в Италия са изследвани 1,72% , в Латвия 0,57%, в Литва 0,82% (резултати по-ниски от тези в България). По отношение на говедата предназначени за клане Гърция е изследвала 3,6% от популацията, Словакия 3,59% и Люксембург 3,58% (резултати по-ниски от тези в България). В Люксембург през 1997, 2002 и 2005 г има 3 случая, в Словакия от 2001 до 2009 - 27 случая, а в Италия от 1997 до 2011 г - 147 случая на СЕГ. И при всичките тези резултати посочените държави изследват заклани по необходимост говеда над 48 месеца и здрави говеда за клане над 72 месеца, а България (без регистриран случай на ТСЕ) съответно над 24 и 30 месеца. В Обединеното кралство, където възникна този проблем и за периода 1987- 2012 г са регистрирани 184 633 случая (най-много през 1992 г- 37 301) също изследват съответно над 48 и 72 месеца.

И така в ЕС през 2012 г са установени само 18 случая на СЕГ при говедата, което в сравнение с предишните години е изключителен успех в контрола и ерадикацията на СЕГ при говедата – 37 332 случая през 1992 г, 2 175 през 2001, 561 през 2005, 320 през 2006, 175 през 2007, 125 през 2008, 67 през 2009, 45 през 2010, 26 през 2011 и само 18 случая през 2012 г. Тези резултати показват, че ТСЕ при говедата е пред окончателно ликвидиране, но остава един особен недостатъчно изяснен от научна гледна точка проблем – атипичните случаи. Счита се, че атипичните форми L-BSE и Н-BSE не произлизат от приона предизвикал епизоотичния взрив във

Обединеното кралство през 1986 г. (Comroy. E et al., 2008). На фона на непрекъснатото намаляване на случаите с класическа форма, случаите на атипичните форми остават макар и на много ниско, но на постоянно ниво на откриване в Европа, Северна Америка и Япония (Brown at al., 2006). Проблеми с атипичните форми има и при болестта скрейпи по овцете

Литературни източници:

1. Report TSE 2012. Report on the monitoring of ruminants for the presence of transmissible Spongiform Encephalopaites (TSEs) in the EU in 2012, Final Version, 9 October 2013, Luxembourg, Publication office of the EU, 2013, ISSN: 1725-583X.
2. Comroy. E et al.,(2008), Atypical BSE transmission from asymptomatic aging cattle to primate, PLoS ONE 3(8), Aug. 20, 2008.
3. Brown at al. (2006). On the question of sporadic or atypical BSE and Creutzfeld-Jacob disease, Emerging Infection diseases, 12: 1816- 1821. (2006). Doi 10.320/eid1212.060965